

נקודת מבט לשכבה הנוערים (כיתות י'-יב')

מה אנחנו יודעים על סיפור העלייה היהודית מאתיופיה?

פתיחה למדריך.ה: יהודי אתיופיה החלו לעלות לארץ באמצע שנות ה-80, אבל העלייה שלה לא הייתה פשוטה והם הלכו תקופה ארוכה במדבר, היו המחנות פליטים בסודן – כל זה בתנאים לא פשוטים של צפיפות ורעב. ביום הזיכרון אנחנו מבקשים להנציח את כל אותם יהודי אתיופיה שלא שרדו את הדרך.

ניתן להרחיב קריאה בקישורים הבאים

- ויקיפדיה- [יום הזיכרון ליהודי אתיופיה שנספו בדרכם לישראל](#)
- כתבה באתר הצופים- [במשמעות יום הזיכרון לנספים מסודן ואיך מרגיש הנוער האתיופי כיום \(2005\)](#)
- חוק יום הזיכרון ליהודי אתיופיה שנספו בדרכם לישראל- [באתר הכנסת](#).

מתודה ראשונה: חשיבה משותפת

נסביר כי ביום שישי (22.5) יצוין יום ירושלים ויחד איתו גם יום הזיכרון ליהודי אתיופיה שנספו בדרך לארץ (הידוע גם כיום הזיכרון לנספחים בסודן).

- האם מישהו שמע על יום זה?
- מה אתם יודעים על יום זה? (נכתוב את התשובות במסך שיתופי- קצת כמו שמש אסוציאציות)

אחרי שנשמע את התשובות של הקבוצה נעודד את הקבוצה לעשות במקביל חיפוש ברשתות ובגוגל על יום זה ולשתף מה הם מגלים. – נמשיך לכתוב את התשובות בשמש אסוציאציות.

לסיכום נצפה ביחד בסרטון קצר שמסביר סיפור עליה אחד (ניתן להמיר את הצפייה גם בסרטונים אחרים או בהסבר על העלייה מאתיופיה- הכל תלוי עד כמה אתם מרגישים שהחיפוש של השכבה היה מעמיק)

זמן: 10 דקות | נספחים: סרטון- [דקה לשמונה, מבצע משה](#) | 1 ציוד: ללא

מתודה שניה: השראה

נחלק את הקבוצה לקבוצות של שלושה-ארבעה חניכים. כל קבוצה תקבל עדות קצרה של סיפור עליה מאתיופיה.

לאחר הקריאה נבקש מהקבוצות להתייחס לשאלות הבאות:

- מה לדעתכם גרם ליציאה של יהודים מסודאן?
- עם אילו קשיים התמודדות בדרך?
- מה הדבר החדש שגילית בעקבות קריאת העדות?

זמן: 15 דקות | **נספחים:** עדויות (נמצא בנספחים לפעולה) | **ציוד:** ללא

מתודה שלישית: דיון בשאלה

נחזור למליאה של כל הקבוצה ונשמע מהקבוצות את התחושות שעלו בקבוצות הקטנות בעקבות קריאת העדויות. נתמקד בעיקר בשאלה: מה הדבר החדש שגילית בעקבות קריאת העדות?

נמשיך לדיון:

- מתי הייתה הפעם הראשונה ששמעתם על ציון יום הזיכרון ליהודי אתיופיה שנספו בסודן?
- מדוע כמעט ולא מדברים על המסע היום?
- מה החשיבות של קיום יום זה מבחינה חברתית?
- מה תפקיד הנוער היום בשימור עדויות מהמסע?

זמן: 15 דקות | **נספחים:** ללא | **ציוד:** ללא

נספחים: עדויות מהמסע

על הקשיים במחנה המעבר בסודאן

"... למזלנו הרע, חורף 1983 היה גשום וארוך, אך למרות המבול שירד והסכנה של גאות נהרות או מפולות סלעים ואדמה, אנשים המשיכו להגיע למחנות הפליטים בסודאן ולהצטופף באותם אוהלים. בשל תנאי סניטציה קשים, חלו במחלות זיהומיות כמו דיזנטריה, מלריה ועוד, ורבים מצאו את מותם. לא תמיד היה אפשר להשיג טיפול רפואי וגם כאשר אפשר היה - אנשים נמנעו מלחפשו. המוות היכה ביושבי המחנות ללא רחם. ... היה חשש גדול מפני הסודאנים ומפני הלא-יהודים שגילו עניין בעלייה והיו מוקד סכנה. ארגון הסיוע הגדול ביותר היה הצלב האדום שנתן מענה מינימלי-קיומי. סיפק אוהלים למחסה, עזרה רפואית כלשהי וקמח כדי להתמודד עם הרעב. אבל הקמח שחולק היה גם הגורם הראשון והמשמעותי ביותר שגרם להמוני בני אדם לסיים את חייהם. מרגע אריזתו ועד שהגיע אל הנוקקים, נרטב הקמח והתייבש, טולטל בדרכים בתנאים-לא-תנאים, אוחסן בתנאי לחות וחום, מכאן שכשחולק היה באיכות ירודה, מתולע, וסיכן את חיי המשתמשים בו. אך למרות הכול הוא חולק לנוקקים, ואלה, שלא יכלו להיות ברגנים, ניסו לנקותו ולהכין ממנו מטעמים... מאז ומתמיד קבורת המתים שלנו הייתה בעיה קשה ומסובכת בכלל ההקפדה על טומאה וטהרה. בארץ זרה בעיה זו הסתבכה שבעתיים... רק היהודים, שנדרשו להסתיר את דתם בארץ עוינת, נשאר ללא פתרון הגיוני [לקבורה]. בצוק העתים קברנו את מתינו בלילה, בסתר, בקרבת כנסיות הנוצרים, וקיווינו שאלוהים יסלח לנו. כל מי שהיה בתקופת המוות באמרה קובה [מחנה הפליטים] סיפר לי מה שכבר ידעתי, שקברו מהבוקר עד הלילה, לפעמים לא הספיקו לקבור את כולם וגופות נותרו גם למחרת היום. במבט לאחור, נדמה שהיה קל יותר למות מאשר להישאר בחיים. המוות לא הבדיל בין חזקים לחלשים, בין מבוגרים לצעירים..."

אברהם גדמו מספר

"...עליתי לארץ לפני עשר שנים.

כאשר הייתי בן 11 התחלנו את מסענו לארץ, דרך סודן, המסע נמשך ימים ולילות רבים. במהלך המסע אזלו לנו המזון והשתייה, בעקבות זאת הרבה אנשים חלו ומתו.

כעבור מספר חודשים הגענו לסודן. בסודן קיבלנו סיוע מהצלב האדום כגון: קמח וסוכר. בסודן התגוררנו באוהלים והתנאים היו מאוד קשים. כמעט כל אחד מהמשפחה נאלץ לעבוד כדי להביא מזון לבית. אחותי הקטנה ז"ל הייתה בת 3. היא חלתה מהתנאים הקשים ונפטרה שם. בתוך סודן מתו הרבה אנשים ולא היה יום שלא הייתה בו לוויה. לצערנו, האנשים לא נקברו כהלכה.

כעבור 8 חודשים גורשנו ע"י הסודנים לגבול אתיופיה ושמנו אותנו ביער ללא אוכל ומים. ומשם המשכנו את דרכנו חזרה לכיוון אדיס אבבה. בדרך היו שודדים ששדדו מאיתנו את המועט שהיה לנו. חלק מהאנשים מתו בדרך בגלל חוסר מזון. כשהגענו שוב לאתיופיה כל משפחה הלכה לדרכה באתיופיה הגויים גינו אותנו "בודה" הפרוש אוכלי אדם, פלשה ועוד. משפחתי ועוד כ-3 משפחות חינו בעיר ז'רימה' שם חיינו שנה וחצי עד שבאו אלינו יהודים מישראל בחיפוש אחר יהודים אתיופים. כעבור מספר ימים הלכנו לגונדר ומשם לאדיס אבבה. בתאריך 17.11.91 עלינו ארצה והגענו למרכז קליטה באשקלון, בכפר הנופש הצרפתי.

לאחר כ-8 חודשים עברנו לאתר קרוונים ליד כפר-יונה בארתיים. בבארתיים חיינו כ-5 שנים וכיום אני ומשפחתי גרים בנתניה בשכונת אזורים..."

מחשבות עם עלייתו ארצה...

"...עליתי ארצה בשנת 1984, בהיותי נער רך, ובאחת הוטלתי למציאות חדשה, לא מוכרת. הנופים שהכרתי בכפר הולדתי הוחלפו בנופים אחרים, זרים, עירוניים; המשפחה שלי, שגידלה אותי כבתוך חממה מפנקת, נסדקה, הם לא היו לידי כשעברתי את הגיהנום בסודאן, ולא יכלו להושיט לי את ידם כתמיד כשנזקקתי ליד תומכת. השינויים האלה הציבו בפניי קשיים רבים, אך בה בעת גם אתגרים עצומים: השפה שהכרתי מיום הולדתי, נעשתה כלי מוגבל של קשר עם בני משפחתי, עם מכריי משכבר, אבל לא עם הסביבה החדשה שלי; עם זאת הייתי צריך לתקשר בשפה חדשה, שעליה השתלטתי מהר מפני שבמצב של אין ברירה, אדם מצליח להפיק מעצמו יותר ממה שהוא חושב, הוריי, שבארץ מוצאי קבעו לי את מסלול חיי, והיו לי עוגן יציב, הפכו לפתע תלויים בי, נזקקו לעזרתי, לעצותיי ולתמיכתי, כפי שקרה עם כל בני גילי..."

סיפור המסע שלי

"כשהרגשנו שזה הרגע לקום וללכת פנה אלי חבר שלי. הוא הגיע להחלטה: "אני לא יכול יותר. אני רוצה לעלות. אם אתה מצטרף אלי – בסדר. אם לא, אני עולה לבד. באותו ערב דיברנו ארבעתנו עם הורינו. הסברנו את המצב שאנחנו פשוט הולכים לירושלים. אבי התנגד מאוד. הוא אמר שאין לו כסף ושאני לא יכול לצאת ללא כסף. הוא רצה להתלוות אלי אחרי שיכין כסף. אמרתי לאבי "לא מעניין אותי הכסף. אני יוצא!". כמובן שלא חיכיתי לשיחה הזאת עם אבי. כבר לפניי שדיברתי עם אבי הכנתי מזון ובגדים, ולמעשה הייתי מאורגן ליציאה"

המסע...(אליהו אייצהו)

"רובל לא יכול להירדם. ממיטתו הבחין באמו שארזה לו צידה לדרך. כעת הבין מדוע בכתה. הוא הביט באחיו ששכבו לצידו ובאחיותיו ששכבו במרחק מה. הוא הרחרר בכך שלא יראה אותם זמן רב, אך התעודד בתקווה שהם יפגשו כולם בירוסלם. כשהחליט לעצום את עיניו בתקווה שיצליח לישון מעט, שמע את אביו קורא לו בשמו. כנראה שהגיעה השעה. הילדים כולם ניעורו להיפרד מעל אחיהם. כשאזדנה, אסתר ומניסון, קלטו שהם נפרדים מרובל לזמן ארוך הם פרצו בדמעות... הוא הרכין את ראשו לפני אביו לקבל את ברכתו. הקייס הניח את ידו על גב בנו ואמר: "בני, הנה היום אני משלח אותך להגשים את חלומם של אבות אבותיי לעלות לעירנו ירושלים. היה גאה בכך ואל תחשוש! בטח בה' אלוקי אברהם יצחק ויעקב ותצלח דרךך, היה ברוך... הימים הבאים היו קשים מנשוא. תחושה של אי ודאות איומה... לא חלף זמן רב ושני בני נוספים יצאו לדרך... עזבו בחשאי את הכפר בדרכם לירושלים... הם צעדו אל תוך החשיכה בשקט מופתי, שקועים כל אחד במחשבותיו שלו. הקייס איילין ומוצ'יה הנחו את משפחותיהם במהירות האפשרית. עליהם להגיע עד דובת לפניי עלות השחר, שאם לא כן יתפסו חלילה... בהינף החמה התארגנו במהירות להמשך הדרך. קולא מרבא הייתה במרחק מה מהם. אחרי הפסקת צהרים צעדו מספר שעות נוספות. לפניי כניסת השבת הגיעו לקולא מרבא, שם התארחו אצל קרובי משפחה... הצעדה נמשכה. לפתע הגיחו מכל פינה אלפי משפחות: אבות מצוידים במקלות הליכה, אמהות נושאות על גבן תינוקות, לצידי נערות ונערים שנשאו על גבם את הקטנים שהתעייפו מהדרך, מאחוריהם צעדו בעלי חיים עמוסים בשקי אוכל ומכלי שתייה. בבגדיהם המאובקים ובעליהם המרופטות ניכר בהם שעשו דרך ארוכה. מורי הדרך סיפרו שהללו הם יהודים שיצאו מנקודות איסוף שונות. הצעידה קדימה נמשכה..."

המסע אל הארץ המובטחת

"את יומי האחרון בכפר אני זוכר היטב. כהרגלי יצאתי לרעות בשדה עם חברי וורקה, ובאופן יוצא דופן באותו יום הסתדרנו ממש יפה ולא רבנו כבעבר. הכי מוזר היה שבסיומו של אותו יום, וורקה חיבק אותי ונישק לי, ואמר שהוא מרגיש שלא ייראה אותי יותר. וכך נפרדנו. אני אישית לא לקחתי את דבריו ברצינות והלכתי הביתה. להפתעתי הרבה באותו לילה לא ישנתי הרבה מכיוון שאי קראה לי להתעורר ועדיין לא בוקר. בזריזות טענו את החמורים בשקי אוכל (זה היה דאבו – קולו פתיתים של לחם, וקושו – אופ אינג' רה יבש, ומיני דגנים, וכמובן מים), והתחלנו לצעוד אל עבר הלא נודע – אמי, אני ושני אחי הגדולים... שכרנו מורה דרך והמשכנו במסע – כחמש משפחות ברוכות ילדים. רוב הילדים היו אמיצים והלכנו ברגל. חלקם עלו על חמורים וחלקם על כתפיהם של הבוגרים. אני צעדתי בראש הטור לצד מורי הדרך. מורי הדרך עזבו אותנו בנקודה מסוימת ונעלמו, ונשארנו באמצע שום מקום בלי לדעת לאן לפנות. למזלנו היה לי דוד שעסק בתחום הזה. הוא גר כשבועיים הליכה מסודאן, והיה לו ניסיון עשיר בהובלת יהודים לגבול סודאן. וכאשר הוא שמע שאנו באזור, הוא שלח את חברו שייקח אותנו עד לביתו של דודי..."

